

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [JULIANE KOKOTT]
SECINĀJUMI,

sniegti 2008. gada 4. septembrī¹

I — Ievads

1. *House of Lords* [Lordu palāta] (Apvienotā Karaliste) uzdod Tiesai prejudiciālu jautājumu par to, vai tiesvedības aizliegumi (*anti-suit injunctions*) par vienošanos par strīdu izšķiršanu izpildi ir saderīgi ar Padomes 2000. gada 22. decembra Regulu (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās².
2. Citos apstākļos lietā *Turner*³ Tiesa jau ir lēmusi, ka Briseles konvencija⁴ ir pretrunā tiesvedības aizliegumiem. Minētajā lietā Apvienotās Karalistes *valsts* tiesā izskatāmā strīdā bija jāaizliedz lietas dalībniekam uzsākt vai turpināt tiesvedību citas konvencijas dalībvalsts tiesā. Tagad Tiesai ir jāspriež par to, vai tiesvedības aizliegumi ir nepieņemami arī tad, ja tie ir noteikti tiesvedības šķirējtiesā aizsardzībai.
3. Pēc sprieduma lietā *Turner* Apvienotās Karalistes tiesas vēl arvien nosaka tiesvedības aizliegumus, ja lietas dalībnieks, pēc to domām, ar prasību, kas ir celta citas dalībvalsts tiesā, pārkāpj vienošanos par strīdu izšķiršanu, kas pamato Apvienotajā Karalistē reģistrētas šķirējtiesas kompetenci⁵. Tās uzskata, ka šāda prakse nav pretrunā spriedumam lietā *Turner*, jo Regula Nr. 44/2001 nav piemērojama šķirējtiesām.

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

2 — OV 2001, L 12, 1. lpp.

3 — 2004. gada 27. aprīļa spriedums lietā C-159/02 *Turner* (*Recueil*, I-3565. lpp.).

4 — 1968. gada 27. septembra Konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kas ir grozīta ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanu (OV L 304, 1. lpp. un — grozītais teksts — 77. lpp.), 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanu (OV L 388, 1. lpp.) un 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanu (OV L 285, 1. lpp.).

5 — Skat. *Through Transport Mutual Insurance Association (Eurasia) Ltd pret India Assurance Co Ltd* [2005] 1 *Lloyd's Rep* 67.

II — Atbilstošās tiesību normas

6. Ņujorkas Konvencijas II. pants ir šāds:

A — Ņujorkas konvencija

4. Visas Eiropas Kopienas dalībvalstis ir 1958. gada 10. jūnija Ņujorkas konvencijas par ārvalstu šķirējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildi (Ņujorkas konvencija) ⁶ dalībnieces.

“1. Katra dalībvalsts atzīst tādu rakstveida nolīgumu, ar kuru puses apņemas pakļaut šķirējtiesas procedūrai visus vai atsevišķus strīdus, kas jau radušies starp tām vai vēl var rasties par noteiktām līgumiskām vai ārpuslīgumiskām tiesiskām attiecībām, ja vien strīdu var atrisināt šķirējtiesā.

2. [..]

5. Ņujorkas konvencijas I panta 1. punktā ir noteikta materiālā piemērošanas joma:

3. Ja dalībvalsts tiesai ir jāizskata strīds, par kura priekšmetu puses ir noslēgušas nolīgumu šā panta izpratnē, tad pēc vienas puses lūguma [strīds] jānodod šķirējtiesai, ja vien tiesa nekonstatē, ka nolīgums ir nederīgs, nav spēkā vai nav izpildāms.”

“Šī Konvencija ir jāpiemēro, atzīstot un izpildot citas valsts teritorijā strīdos starp fiziskām vai juridiskām personām pieņemtus šķirējtiesas lēmumus, izņemot tos lēmumus, kas ir pieņemti valsts teritorijā, kur tiek lūgta to atzīšana un izpildīšana [..].”

7. Ņujorkas konvencijas V pants reglamentē šķirējtiesas nolēmumu atzīšanu un izpildi, it īpaši nosacījumus, ar kādiem izņēmuma veidā var atteikt šķirējtiesas nolēmuma atzīšanu un izpildi. Pie tiem cita starpā pieder rīcības spējas trūkums atbilstoši personas statusam vienai no šķirējtiesas pusēm, šķirējtiesas līguma spēkā neesamība atbilstoši līguma statusam

6 — 1958. gada 10. jūnija Ņujorkas ANO Konvencija par ārvalstu šķirējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildi, *United Nations Treaty Series (UNTS)*, 330. sējums, 3. lpp. Skat. konvencijas dalībvalstu sarakstu: www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/NYConvention_status.html.

vai valsts tiesībām, kurā ir izsniegts šķirējtiesas nolēmums, tiesību uz aizstāvību principa pārkāpums atbilstoši tās valsts tiesībām, kurā ir notikusi šķirējtiesas procedūra, un šķirējtiesas līguma materiālās piemērošanas jomas neievērošana. Atzīšanu un izpildi var noraidīt arī tad, ja strīdu nevar atrisināt šķirējtiesā saskaņā ar tās valsts tiesībām, kurā ir jāatzīst un jāizpilda šķirējtiesas lēmumi, vai ja tas ir pretrunā šīs valsts sabiedriskās kārtības atzīšanai vai izpildei.

(15) Saskaņotas tiesas spriešanas interesēs jāsamazina vienlaicīgas tiesvedības iespēja un jānodrošina, ka divās dalībvalstīs netaisa pretrunīgus spriedumus. Jābūt skaidram un iedarbīgam mehānismam, lai izšķirtu *lis pendens* lietas un saistītas darbības [..].

(16) Savstarpēja uzticēšanās tiesas spriedumos Kopienā pamato spriedumus, kas pieņemti kādā dalībvalstī un ko atzīst automātiski, bez vajadzības veikt kādu procedūru, izņemot strīdus gadījumus.

B — Regula Nr. 44/2001

8. Regulas Nr. 44/2001 14., 15., 16. un 25. apsvērumi ir formulēti šādi:

[..]

“(14) Līgumslēdzēju pušu autonomija, izņemot apdrošināšanas, patērētāju vai darba līgumus, ja ir atļauta vienīgi ierobežota autonomija, lai noteiktu tiesu, kurai ir jurisdikcija, jāievēro saskaņā ar ekskluzīvu jurisdikcijas pamatojumu, kas noteikts šajā regulā.

(25) Dalībvalstu noslēgto starptautisko saistību ievērošana nozīmē, ka šai regulai nevajadzētu ietekmēt konvencijas attiecībā uz konkrētiem jautājumiem, kuru līgumslēdzējas puses ir dalībvalstis.”

9. Regulas piemērošanas joma ir reglamen-
tēta 1. pantā šādi:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī,
citā dalībvalstī var iesūdzēt:

“1. Šo regulu piemēro civillietās un komerc-
lietās neatkarīgi no tiesas iestādes būtības. To,
cita starpā, nepiemēro ieņēmumu, muitas vai
ar administratīviem jautājumiem saistītās
lietās.

[..]

2. Šī regula neattiecas uz:

3. lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai
neatļautu rīcību, tās vietas tiesā, kur
kaitējums noticis vai varējis notikt; [..].”

[..]

d) šķirējtiesu.

11. Jāpiemin ir arī Regulas noteikumi par
izvairīšanos no pretrunīgiem lēmumiem.
Divkāršas *lis pendens* gadījumā Regulas
27. pantā ir reglamentēts:

[..]”

10. Regulas 5. pantā ir paredzēta jurisdikcija
kaitējumu jomā:

“Ja prasības par vienu un to pašu pamatu un
priekšmetu starp tām pašām pusēm ceļ
dažādu līgumslēdzēju valstu tiesās, visas
pārējās tiesas, izņemot tiesu, kurā pirmajā
iesniegta lieta, pēc pašu iniciatīvas aptur lietas
izskatīšanu, līdz tiek noskaidrota jurisdikcija
tai tiesai, kurā pirmajā lieta iesniegta.”

12. Papildus, lai novērstu pretrunīgus lēmumus saistītu lietu gadījumā, Regulas 28. pantā ir paredzēts:

“1. Ja saistītas prasības tiek izskatītas dažādu dalībvalstu tiesās, visas tiesas, izņemot tiesu, kurā pirmajā iesniegta lieta, var apturēt lietas izskatīšanu.

2. Ja šīs prasības izskata pirmajā instancē, visas pārējās tiesas, izņemot to, kurā pirmajā iesniegta lieta, pēc kādas puses pieprasījuma var atteikties no jurisdikcijas, ja minētās prasības ir tiesas jurisdikcijā, kurā pirmajā iesniegta lieta, un tās tiesību akti ļauj tās konsolidēt.

3. Šajā pantā prasības uzskata par saistītām, ja tās ir tik cieši saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt kopā, lai novērstu nesavienojamu spriedumu risku, ko rada atsevišķa tiesvedība.”

C — *Piemērojamās valsts tiesības*

13. Juridiskais pamats tiesvedības aizliegumiem Anglijas tiesībās ir *Supreme Court Act* 1981 [1981. gada Likums par Augstāko tiesu] 37. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru: “*High Court* ar rikojumu var pieņemt (pagaidu vai galīgo) noregulējumu [...] visos tajos gadījumos, kuros tas šķiet nepieciešams”. Attiecībā uz *anti-suit injunctions* vienošanos par strīdu izšķiršanu aizsardzībai *Arbitration Act* 1996 (1996. gada Likums par arbitražu) 44. panta 1. punktā un 2. punkta e) apakšpunktā ir precizēts, ka valsts tiesas var pieņemt tādu pašu pagaidu noregulējumu kā tiesvedībā tiesā.

14. *Anti-suit injunctions* ir domāts faktiskajam jeb potenciālajam prasītājam ārvalstu tiesvedībā. Viņam tiek aizliegts uzsākt vai turpināt tiesvedību jebkurā tiesā. Ja atbildētājs neizpilda tiesvedības aizliegumus, viņš tiek pakļauts vajāšanai par necienīgu izturēšanos pret tiesu (*Contempt of Court*). To var sodīt ar viegliem sodiem līdz pat apcietināšanai vai aresta uzlikšanai Apvienotajā Karalistē esošam ipašumam. Turklāt pastāv risks, ka Apvienotās Karalistes tiesas neatzīs un neizpildīs ārvalstu nolēmumus, kuri pieņemti, pārkāpjot *anti-suit injunction*⁷.

7 — Skat. *Toepfer International GmbH pret Molino Boschi* (Q.B.D.) [1996] 1 *Lloyd's Rep* 510, [1996] *C.L.C.* 738, [1997] *LL.Pr.* 133; *Philip Alexander Securities and Futures Limited pret Bamberger* (Court of Appeal) [1997] *LL.Pr.* 73; [1996] *C.L.C.* 1757.

III — Fakti, lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu un tiesvedība Tiesā

15. 2000. gada augustā *Front Comor*, kas ir *West Tankers Inc* kuģis, kuru bija nofraktējis *Erg Petroli SpA*, Sirakūzās (Itālija) uzskrēja molam, kurš piederēja *Erg Petroli*, tādējādi radot zaudējumus. Fraktēšanas līgumā bija vienošanās par šķirējtiesu, atbilstoši kurai visi strīdi par līgumu ir izšķirami šķirējtiesā Londonā. Turklāt bija notikusi vienošanās par Anglijas tiesību piemērošanu.

16. *Riunione Adriatica di Sicurtà SpA*, kopš 2007. gada 1. oktobra — *Allianz SpA*, un *Generali Assicurazioni Generali* (turpmāk tekstā — “*Allianz u.c.*”) bija apdrošinājušas *Erg Petroli* un atlīdzināja sadursmes dēļ radušos zaudējumus apdrošināšanas summas apmērā. Pārējos zaudējumus *Erg Petroli* pieprasīja no *West Tankers* šķirējtiesā Londonā.

17. 2003. gada 30. jūlijā *Allianz u.c.* cēla prasību Sirakūzu tiesā, lai *West Tankers* atlīdzinātu summu, kuru tā kā apdrošināšanas pakalpojumus bija samaksājusi *Erg Petroli*. Atbildības jautājumi, kuriem ir nozīme tiesvedībā Itālijā, būtībā ir tādi paši kā šķirējtiesā. Abos gadījumos galvenais jautājums ir par to,

vai *West Tankers* var atsaukties uz atbrīvošanu no atbildības navigācijas kļūdas dēļ, kuru paredz fraktēšanas līguma 19. daļa, vai atbilstoši tā dēvētajiem Hāgas noteikumiem⁸.

18. 2004. gada 10. septembrī *West Tankers* cēla prasību *High Court* Apvienotajā Karalistē pret *Allianz u.c.*, lai tā atzītu, ka strīds, kura priekšmets ir tiesvedība Sirakūzās, ir radies saistībā ar fraktēšanas līgumu un ka attiecīgi *Allianz u.c.*, kuri cēla prasību, pamatojoties uz likumā noteiktu prasījumu pāreju, ir saistoša vienošanās par strīdu izšķiršanu. *West Tankers* turklāt pieprasīja pagaidu neregulējumu, ar kuru atbildētājam vajadzēja aizliegt ierosināt prāvu kādā citā tiesā, kas nav šķirējtiesa, un it īpaši turpināt tiesvedību Sirakūzās.

19. *High Court* norādīja, ka atbilstoši *Court of Appeal*⁹ judikatūrai spriedums lietā *Turner* neizslēdz tiesvedības aizliegumus vienošanos par strīdu izšķiršanu aizsardzībai, un apmierināja prasību.

8 — *International Convention for the Unification of Certain Rules of Law relating to Bills of Lading* (Starptautiskā konvencija par dažu konosamenta noteikumu unifikāciju) (Brisele, 1924. gada 25. augusts), kas grozīta ar *Protocol to Amend the International Convention for the Unification of Certain Rules of Law relating to Bills of Lading (Visby-Rules)* (Brisele, 1968. gada 23. februāris) un *Protocol amending the Convention, as amended by the Protocol of 23 February 1968* (Brisele, 1979. gada 21. decembris) (LINTS 1412. sējums, 127. lpp. (Nr. 23643)).

9 — *Through Transport Mutual Insurance Association (Eurasia) Ltd* pret *New India Assurance Co Ltd* [2005] 1 *Lloyd's Rep* 67.

20. *House of Lords*, kas izskata apelācijas sūdzību par šo lēmumu, ar 2007. gada 21. februāra rīkojumu uzdeva Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

“Vai atbilstoši [2000. gada 22. decembra] Padomes Regulai [EK] Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās dalībvalsts tiesa var izdot rīkojumu, kas liedz personai uzsākt vai turpināt tiesvedību citā dalībvalstī, pamatojot ar to, ka šāda tiesvedība ir pretrunā šķīrējtiesas līgumam?”

21. Tiesvedībā Tiesā savus apsvērumus sniedza pamata prāvas dalībnieki, Francijas valdība un Apvienotās Karalistes valdība, kā arī Eiropas Kopienų Komisija.

IV — Par prejudiciālo jautājumu

22. Pamatojoties uz spriedumu lietā *Turner, House of Lords* grib precizēt, vai *anti-suit injunctions* nav saderīgi ar Regulu Nr. 44/2001 arī tad, ja tie ir pieņemti saistībā ar prāvu, kurā lietas dalībnieki ir pakļauti šķīrējtiesai.

A — Spriedums lietā *Turner*

23. Spriedumā lietā *Turner* Tiesa ir atzinusi, ka Briseles konvencija tiesvedības aizlieguma piemērošanu tiesvedībai kādas citas dalībvalsts tiesā neliedz pat tad, ja viena puse ļaunprātīgi uzsāk tiesvedību ārvalstīs, lai liktu šķēršļus jau izskatāmai tiesvedībai.

24. Pamatojumam Tiesa būtībā atsaucas uz savstarpējas uzticēšanās principu, kurš ir konvencijas sistēmas pamatā¹⁰. Citējot Tiesas norādīto:

“Vispirms ir jāatgādina, ka Briseles konvencija ir balstīta uz uzticēšanos, kuru līgumslēdzējas valstis izrāda savstarpēji viena otras tiesību sistēmām un tiesu iestādēm. Šī savstarpējā uzticēšanās ļauj konvencijas piemērošanas jomā izveidot tiesām saistošu piekritības sistēmu un tādēļ atteikties no savām līgumslēdzēju valstu normām par ārvalstu sprie-

10 — Šajā sakarā skat. it īpaši Regulas Nr. 44/2001 16. apsvērumu (iepriekš minēts šo secinājumu 8. punktā).

dumu atzišanu un izpildi, lai ieviestu vienkāršotu atzišanas un izpildes procedūru”¹¹.

25. Tādējādi Tiesa pievienojas spriedumam lietā *Gasser*¹², kurā tai bija jāatbild uz jautājumu, vai tiesai, kurā prasība celta vēlāk, vajadzēja pārtraukt tiesvedību saistībā ar citu *lis pendens* citā līgumslēdzējas valstī saskaņā ar Briseles konvencijas 21. pantu (atbilst Regulas Nr. 44/2001 27. pantam) arī tad, ja tiesa, kas pēc tam izskata lietu, uzskata, ka tas acīmredzami neietilpst tiesas, kas vispirms izskatīja lietu, pamatojoties uz jurisdikcijas klauzulu, kompetencē. Pat ja tiesvedība, lai noskaidrotu tās tiesas piekritību, kas vispirms izskata prasību, turpinās ilgi un tajā, iespējams, prasība tika atcelta vienīgi tiesvedības novilcināšanas dēļ, Tiesa noraidīja atkāpes no *lis pendens* noteikuma. Tiesai, kas vispirms izskatīja prasību, pašai vajadzēja pārbaudīt savu jurisdikciju. Tikai tad, kad attiecīgā tiesa nav atzinusi, ka lietas izskatīšana nav tās kompetencē, tiesa, kurā vēlāk iesniegta prasība, var turpināt tajā aizsākto tiesvedību¹³.

26. Arī spriedumā lietā *Turner* Tiesa norāda, ka konvencija — izņemot 28. panta 1. punktā norādītos izņēmumus — nepieļauj, ka tiesa pārbauda citas līgumslēdzējas valsts tiesas jurisdikciju¹⁴. Ja tiesvedības uzsākšana vai turpināšana citas līgumslēdzējas valsts tiesā tika aizliegta ar tiesvedības aizliegumu, tā ir

iejaukšanās attiecīgās tiesas kompetencē, kas nav saderīga ar konvencijas struktūru un grauj tās lietderīgo iedarbību¹⁵. Neko nemaina tas, ka aizliegums ir vērstis pret atbildētāju un nevis tieši pret ārvalsts tiesu¹⁶.

B — *Šķirējtiesas līguma ievērošanai pieņemto anti-suit injuncions saderība ar Regulu Nr. 44/2001*

27. Izšķirošais jautājums izskatāmajā lietā ir par to, vai spriedumā lietā *Turner* izklāstītos principus var attiecināt uz *anti-suit injuncions* šķirējtiesas procesa aizsardzībai.

28. Tas nav pretrunā faktam, ka spriedums lietā *Turner* ir taisīts, ievērojot Briseles konvenciju, savukārt šajā gadījumā laika ziņā ir piemērojama Regula Nr. 44/2001. Regulai konvencija ir jāaktualizē, tajā pašā laikā paliekot pie tās struktūras un pamatprinci-

11 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Turner*, 25. punkts.

12 — 2003. gada 9. decembra spriedums lietā C-116/02 *Gasser* (*Recueil*, I-14693. lpp., 72. punkts).

13 — Iepriekš 12. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Gasser*, 54. un 73. punkts.

14 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Turner*, 25. un 26. punkts.

15 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Turner*, 27. un 29. punkts.

16 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Turner*, 28. punkts.

piem¹⁷ un nodrošinot nepārtrauktību¹⁸. Tādējādi tie noteikumi, kuri ir raksturīgi tiesiskā regulējuma sistēmai un abpusējās uzticēšanās principam, uz kura balstās šī sistēma, būtībā palikuši negrozīti¹⁹.

29. It īpaši ir jānorāda, ka Briseles konvencijas, respektīvi Regulas piemērošanas jomā arī nav grozīts uz šķīrējtiesu attiecināmais izņēmums²⁰. Tādējādi, interpretējot šķīrējtiesas jēdzienu, var tikpat labi izmantot konvencijas dokumentus, kā arī Tiesas judikatūru šajā jomā.

30. Attiecībā uz šķīrējtiesu noteikto izņēmumu no Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomas tās 1. panta 2. punkta d) apakšpunktā, *House of Lords* uzskata, ka judikatūru *Turner* lietā nevar attiecināt uz izskatāmo gadījumu. Minētajā lietā Tiesa savstarpējas uzticēšanās principu skaidri ir saistījusi ar procesu [kurš ietilpst] *konvencijas piemērošanas jomā*. Pie

šķīrējtiesas pieder ne tikai pats šķīrējtiesas process, kā arī šķīrējtiesas lēmumu atzīšana un izpilde, bet arī visas valsts tiesas tiesvedības par šķīrējtiesu. Tā kā *anti-suit injunctions* atbalsta šķīrējtiesas procesa izskatīšanu, uz tās pieņemšanas procesu attiecas Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta d) apakšpunktā paredzētā atkāpe.

1) Par šķīrējtiesas atkāpi no Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomas

31. Pirms tiek interpretēts Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta d) apakšpunktā minētais šķīrējtiesas jēdziens, ir jānoskaidro, kuras tiesvedības kontekstā ir jāprecizē regulas piemērošanas joma.

32. *House of Lords*, *West Tankers* un Apvienotās Karalistes valdība priekšplānā izvirza Anglijā notiekošo tiesvedību par *anti-suit injunction* pieņemšanu. Viņi uzskata, ka šī tiesvedība nevarētu būt pretrunā regulai, jo uz pašu tiesvedību attiecas šķīrējtiesai paredzē-

17 — Eiropas Kopienu Komisijas 1999. gada 14. jūlija priekšlikums Padomes Regulai (EK) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (COM(1999) 348, galīgā redakcija; OV C 376 E, 1. lpp., 2.1. un 4.1. punkts).

18 — Skat. Regulas Nr. 44/2001 19. apsvērumu.

19 — Līdz šim pasludinātajos spriedumos par Regulu Nr. 44/2001 Tiesa nepārprotami ir minējusi arī savu judikatūru Briseles konvencijas jomā tiktāl, ciktāl noteikumi ir palikuši negrozīti (skat. 2006. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-103/05 *Reisch Montage* (Krājums, I-6827. lpp., 22. punkts) un 2007. gada 11. oktobra spriedumu lietā C-98/06 *Freeport* (Krājums, I-8319. lpp., 23. un 39. punkts). Citāds salīdzinājumā ar tiem ir 2008. gada 22. maija spriedums lietā C-462/06 *GlaxoSmithKline* (Krājums, I-3965. lpp., 15. un turpmākie punkti), jo piemērojami noteikumi par darba līgumiem ir grozīti.

20 — Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta d) apakšpunkts.

tais izņēmums²¹. Turpretim būtiski nešķiet iesniedzējtiesu ierobežot ar tiesvedības aizlieguma iedarbību uz tiesvedību tiesā Sirakūzās.

33. Šis viedoklis pārsteidz, jo Tiesa spriedumā lietā *Turner* kā Briseles konvencijas pārkāpumu ir vērtējusi tieši šo *anti-suit injunction* iedarbību uz tiesvedību ārvalstīs pat tad, ja pieņem, ka tiesvedības aizliegums kā procesuāls pasākums savukārt ir pakļauts vienīgi valsts tiesībām²². Līdz ar to noteicoši nav tas, vai regulas piemērošanas jomā ietilpst tiesvedība, lai pieņemtu *anti-suit injunction* — šajā gadījumā tiesvedība Anglijas tiesās —, bet gan tiesvedība, kurai ir noteikts tiesvedības aizliegums, — šajā gadījumā tiesvedībā tiesā Sirakūzās.

34. Arī lai konstatētu savstarpējas uzticēšanās principa pārkāpumu, uz kuru Tiesa lielā mērā ir pamatojusi spriedumu lietā *Turner*, nav nepieciešams, lai regulas piemērošanas jomā ietilptu tiklab procedūra tiesvedības aizlieguma noteikšanai, kā arī tiesvedība, kas tāpēc tiek kavēta. Tieši pretēji, savstarpējas uzticē-

šanās princips var tikt pārkāpts arī tad, ja dalībvalsts tiesas lēmums, kurš neietilpst regulas piemērošanas jomā, kavē citas dalībvalsts tiesu īstenot regulā paredzētās pilnvaras.

35. Faktiski dalībvalsts valsts iestādes nedrīkst ietekmēt Kopienų tiesību lietderīgo iedarbību arī tad, ja tās īsteno kompetenci, kas savukārt netiek reglamentēta Kopienų tiesībās²³. Tādējādi tas atbilst pastāvīgajā judikatūrā noteiktajam, ka nodokļu jomā valsts likumdevējiem ir jāievēro pamatbrīvības, lai gan tiešie nodokļi ietilpst dalībvalstu kompetencē²⁴.

36. Arī saistībā ar Briseles konvenciju Tiesa spriedumā lietā *Hagen* jau ir apstiprinājusi, ka valsts procesuālo noteikumu piemērošana — runa ir par prasības pieņemamības nosacījumiem — nevar skart konvencijas lietderīgo iedarbību²⁵. Turklāt nav svarīgs apstāklis, ka lietā *Hagen* strīdīgajiem noteikumiem bija nacionāla izcelsme un *a priori* tie, pirmām

21 — Šķirējtiesas jēdziena interpretācijai *House of Lords* min 1991. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-190/89 *Rich* (*Recueil*, I-3855. lpp.) un 1998. gada 17. novembra spriedumu lietā C-391/95 *Van Uden* (*Recueil*, I-7091. lpp.).

22 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Turner*, 29. punkts.

23 — Skat. iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Turner*, 29. punkts.

24 — Skat. tostarp 2005. gada 13. decembra spriedumu lietā C-446/03 *Marks & Spencer* (Krājums, I-10837. lpp., 29. punkts); 2006. gada 12. septembra spriedumu lietā C-196/04 *Cadbury Schweppes un Cadbury Schweppes Overseas* (Krājums, I-7995. lpp., 40. punkts) un 2006. gada 12. decembra spriedumu lietā C-374/04 *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation* (Krājums, I-11673. lpp., 36. punkts).

25 — 1990. gada 15. maija spriedums lietā C-365/88 *Hagen* (*Recueil*, I-1845. lpp., 20. punkts). Skat. arī iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Turner*, 29. punkts.

kārtām, neietilpa Briseles konvencijas piemērošanas jomā, savukārt šķīrējtiesas ir izslēgtas vienīgi no regulas piemērošanas jomas.

tālās Eiropas tiesību sistēmās ir strīdīgs jautājums:

37. Vēl jo vairāk nozīme ir tam, vai regula ir piemērojama tiesvedībai, saistībā ar kuru ir noteikts tiesvedības aizliegums, — tātad šajā gadījumā Sirakūzās izskatāmai tiesvedībai. Ja regula nebūtu piemērojama, tās efektivitāti nevarētu ietekmēt ar tiesvedības aizliegumu.

38. *House of Lords, West Tankers* un Apvienotās Karalistes valdība uzskata, ka, ja puses līgumā būtu vienojušās izšķirt savus ar līgumu saistītos strīdus vienīgi šķīrējtiesā, tad šīs tiesiskās attiecības valsts tiesām — izņemot tiesas šķīrējtiesas juridiskās adreses vietā — sākotnēji būtu liegts izskatīt. Ja šis viedoklis būtu pareizs, tad *anti-suit injunction*, kas ietekmē valsts tiesas tiesvedību, faktiski nevarētu izvērtēt atbilstoši regulai.

39. Saistībā ar Dānijas, Īrijas un Apvienotās Karalistes pievienošanas [konvencijai] profesors Dr. P. Šlosers [*P. Schlosser*] jau ir atspoguļojis pievienotajā ziņojumā — tas, vai attiecībā uz šķīrējtiesu noteiktais izņēmums tomēr ir jāsaprot šajā otrajā plašākajā nozīmē, kopš seniem laikiem anglosakšu un kontinen-

“No diskusijas par attiecīgo noteikumu interpretēšanu [Briseles konvencijas] 1. panta otrās daļas 4. punktā izriet divas dažādas pamatnostādnes, kuras nevarēja saskaņot. Saskaņā ar viedokli, kuru galvenokārt pārstāvēja Apvienotā Karaliste, šis noteikums nozīmē visus strīdus, kuru izskatīšanai bijusi vēl iedarbīgāka vienošanās par šķīrējtiesas kompetenci — ieskaitot visus blakus strīdus, kuri attiecas uz paredzamo šķīrējtiesas procesu. Saskaņā ar citu uzskatu, kuru pārstāv sākotnējās Eiropas Ekonomiskās Kopienas dalībvalstis, tiesvedība valsts tiesās ir daļa no šķīrējtiesas tikai tad, ja šī tiesvedība attiecas uz šķīrējtiesas procesu, vienalga, vai tas būtu pabeigts, ir uzsākts vai tiks uzsākts.”²⁶

40. Šie atšķirīgie uzskati var ietekmēt to nolēmumu atzīšanu un izpildi, kurus dalībvalsts tiesa, pēc tiesas, kas veikusi atzīšanu, domām, ir pieņēmusi, neievērojot šķīrējklau-

26 — P. Šlosers, Ziņojums par konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanas konvencijai par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās, kā arī tās protokolam par šīs konvencijas Tiesas sniegto interpretāciju (OV 1979, C 59, 71. lpp., 61. punkts). Skat. turklāt arī ģenerāldokāta Darmona [*Darmon*] 1991. gada 19. februāra secinājumus iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētajā spriedumā lietā C-190/89 *Rich*, 23. punkts, un ģenerāldokāta Ležē [*Léger*] 1997. gada 10. jūnija secinājumus iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētajā spriedumā lietā *Van Uden*, 40. un turpmākie punkti.

zulu²⁷. Turklāt ļoti vispārīgi šie uzskati skar jautājumu par to, kā kompetencē ietilpst pārbaudīt šķīrējklauzulas iedarbību un piemērojamību.

41. Saskaņā ar *House of Lords* atbalstīto viedokli vienīgi šķīrējtiesas pašas un šķīrējtiesas atrašanās vietas valsts tiesu, kuras atbalsta šķīrējtiesas darbību, kompetencē ir noskaidrot šo jautājumu. Tāpēc *High Court* šajā pamata prāvā ne tikai ir noteikusi tiesvedības aizliegumu, bet ir arī secinājusi, ka strīds ir radies no fraktēšanas līguma. Turklāt *High Court* ir apstiprinājusi apdrošinātāju, kuri nav pat līguma puses, bet pieprasa sev pārejošos, no līguma izrietošos prasījumus, saistību ar šķīrējklauzulu.

42. Turpretim saskaņā ar kontinentālās Eiropas pieeju nozīme ir tam, ka prasība par zaudējumu atlīdzību faktiski ietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā un ka Sirkūzu tiesa — ievērojot iebildi par šķīrējtiesu — ir kompetenta pēc zaudējumu vietas jurisdikcijas atbilstoši regulas 5. panta 3. punktam. Ja atbildētājs šajā tiesvedībā ceļ pamatotu iebildi par šķīrējtiesu, tad tiesai atbilstoši Ņujorkas konvencijas II panta 3. punktam principā ir pienākums strīdu nodot izskatīšanai šķīrējtiesai.

43. Abi viedokļi viens no otra atšķiras ar to, ka šķīrējtiesas izņēmums atbilstoši pirmajam minētajam viedoklim tiek saprasts paplašināti: tiklīdz tiek apgalvota šķīrējtiesas līguma esamība, visi strīdi, kas izriet no tiesiskajām attiecībām, piekrīt vienīgi šķīrējtiesai, proti, neievērojot tās tiesvedības materiālo priekšmetu. Tikai šķīrējtiesa un tiesas tās atrašanās vietā ir tiesīgas pārbaudīt piekriticību.

44. Pretējais uzskats, pirmām kārtām, ir saistīts ar materiālo priekšmetu. Ja tas ietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, tad atbilstoši tam kompetentā tiesa principā ir tiesīga pārbaudīt izņēmuma piemērošanu atbilstoši 1. panta 2. punkta d) apakšpunktam un atkarībā no sava vērtējuma par šķīrējklauzulas iedarbību un piemērojamību nodot lietu izskatīšanai šķīrējtiesai vai izskatīt to pati.

45. Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta d) apakšpunkta tekstā nav rodama viennozīmīga skaidrība, kurai interpretācijai ir dodama priekšroka. No tā, kā tiek izmantots šķīrējtiesas jēdziens, tomēr var secināt ne tikai to, ka ir domāta istā šķīrējtiesas procedūra, bet arī to, ka no regulas piemērošanas jomas var izslēgt ar šķīrējtiesu saistītās procedūras valsts tiesās.

27 — Skat. iepriekš 26. zemsvītras piezīmē minēto Šlosera ziņojumu, 62. punkts.

46. To apliecina atsaukšanās uz priekšgājēja noteikuma dokumentiem Briseles konvencijā. Ženāra [*Jenard*]²⁸ un Evrigenisa/Kerameusa [*Evrigenis/Kerameus*] ziņojumā²⁹ ir izskaidroti iemesli šķirējtiesas izslēgšanai no Briseles konvencijas piemērošanas jomas, lai gan EEK līguma toreizējā 220. pantā (jaunajā redakcijā — EKL 65. panta a) punkta otrais ievilkums) šķirējtiesa ir minēta. Atbilstoši šim ziņojumam uz šķirējtiesu attiecināmais izņēmums (1. panta 2. punkta 4. daļa) ir iekļauts Briseles konvencijā, lai ievērotu šajā jomā jau pastāvošo starptautisko konvenciju — pirmām kārtām, Ņujorkas konvenciju.

47. Ņujorkas konvencijā ir iekļauti noteikumi, kuri ir jāievēro nevis pašiem šķirējtiesnešiem, bet gan attiecīgo valstu tiesām, piemēram, noteikumi par strīda pušu nosūtīšanu uz šķirējtiesu vai par līgumslēdzējas valsts tiesu veikto šķirējtiesas nolēmumu atzīšanu un izpildi. Tātad no teksta top skaidrs, ka Briseles konvencijas dalībnieki, neskarot isto šķirējtiesas procesu, vēlējas izslēgt šķirējtiesu kā veselu jomu, ieskaitot valsts tiesās uzsāktās tiesvedības, kas ir saistītas ar šķirējtiesu³⁰.

28 — P. Ženārs, Ziņojums par 1968. gada 27. septembra konvencijas par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās un publisku dokumentu izpildi provizorisko projektu, OV 1979, C 59, 1. lpp., trešā nodaļa, IV iedaļa, D daļa.

29 — Evrigeniss un Kerameuss, Ziņojums par Grieķijas Republikas pievienošanas EK Konvencijai par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās, OV 1986, C 298, 1. lpp., 10. lpp., 35. punkts.

30 — Iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Rich*, 18. punkts, un iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Van Uden*, 31. punkts.

48. Šlosera ziņojumā³¹ kā piemēri tam tiek minēti šādi gadījumi: procedūra, lai ieceltu vai atceltu šķirējtiesnešus, lai noteiktu šķirējtiesas vietu vai lai pagarinātu šķirējtiesas lēmuma taisīšanai paredzēto termiņu. Arī tiesas lēmums, ar kuru konstatē šķirējtiesas līguma spēkā esamību vai neesamību vai, pamatojoties uz tā spēkā neesamību, aicina puses šķirējtiesas procesu neturpināt, neietilpst Briseles konvencijas piemērošanas jomā. Turklāt Briseles konvencija neattiecas uz tiesvedību un lēmumiem par pieteikumiem, kas skar šķirējtiesas spriedumu atcelšanu, grozīšanu, atzīšanu un izpildi³².

49. Norobežojot tiesvedības, kuru priekšmets ir šķirējtiesas, Evrigeniss un Kerameuss³³ savā ziņojumā konstatē:

“Turpretim ir jāatzīst, ka atbilstoši konvencijai cita starpā var tikt pārbaudīta šķirējtiesas līguma spēkā esamība, uz kuru atsaucas viens lietas dalībnieks, lai apgalvotu, ka tiesai, kurā tas ir iesūdzēts atbilstoši konvencijai, nav piekrišanas.”

31 — Iepriekš 26. zemsvītras piezīmē minētais Šlosera ziņojums, 61. punkts.

32 — Iepriekš 26. zemsvītras piezīmē minētais Šlosera ziņojums, 64. un nākamais punkts.

33 — Iepriekš minēts 29. zemsvītras piezīmē, 35. punkts.

50. Tieši šo tiesvedības priekšmeta norobežošanu no sākotnējiem jautājumiem Tiesa ir minējusi spriedumā lietā *Rich*³⁴:

“Lai konstatētu, vai strīds ietilpst konvencijas piemērošanas jomā, ir jāņem vērā tikai šī strīda priekšmets. Ja strīds, ņemot vērā tā priekšmetu, kā, piemēram, šķirētiesneša iecelšana, ir izslēgts no konvencijas piemērošanas jomas, tad jebkāda satura sākotnējā jautājuma esamība, uz kuru tiesai ir jāatbild, lai izskatītu šo strīdu, nav pamats konvencijas piemērošanai.”

51. Konkrētā gadījumā atbildētājs bija apgalvojis, ka izšķirošs faktiski vispirms ir jautājums par spēkā esošas vienošanās par strīdu izšķiršanu esamību. Tiesa uzskata, ka tas tomēr ir tiesiskās drošības principa pārkāpums, ja izņēmuma regulējuma piemērojamībai jābūt atkarīgai no sākotnējā jautājuma esamības, kuru puses varētu izvirzīt jebkurā laikā³⁵.

52. Tiesa spriedumā lietā *Van Uden* apstiprināja, ka tiesvedības piederība konvencijas

34 — Iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Rich*, 26. punkts.

35 — Iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Rich*, 27. punkts.

vai Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomai ir jāizvērtē, pamatojoties uz strīda materiālo priekšmetu³⁶.

53. Prāvā Sirakūzu tiesā *Allianz u.c.* apgalvo, ka tiem ir pārgājuši prasījumi uz zaudējumu atlīdzināšanu, kuri apdrošinātajiem *Erg Petroli* ir radušies *Front Comor* sadursmes dēļ ar ostas molu. Tātad prāvas priekšmets, kurš ietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, ir nevis šķirētiesneša, bet no delikta izrietošs (iespējams, arī līgumisks) prasījums par zaudējumu atlīdzību.

54. Šķirējklauzulas esamība un piemērojamība ir tikai sākotnējais jautājums, kurš savas kompetences pārbaudes ietvaros ir jānoskaidro tiesai, kura izskata lietu. Pat ja šo jautājumu gribētu attiecināt uz šķirētiesneses jomu³⁷, tas kā sākotnējais jautājums nevarētu grozīt prāvas, kuras priekšmets ietilpst regulas piemērošanas jomā, klasifikāciju³⁸. Šajā gadījumā var nepievērsties tam, kā ir jāvērtē

36 — Iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Van Uden*, 33. un 34. punkts.

37 — Lietā *Rich* atbildētājs ir argumentējis, ka atbilstošais sākotnējais jautājums ietilpst konvencijas piemērošanas jomā un kopumā ir pamats tiesvedības iekļaušanai. Tiesa sākotnējā jautājuma kvalifikāciju galu galā ir atstājusi atklātu, jo šim jautājumam nav nozīmes tajā, vai tiesvedība tiks iekļauta konvencijas piemērošanas jomā vai izslēgta no tās.

38 — Skat. šajā ziņā iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Rich*, 27. punkts.

tiesvedība, kuras priekšmets pamata lietā ir šādi konstatējumi³⁹.

— Tiesa, kurā celta prasība, nekonstatē, ka vienošanās ir spēkā neesoša, tās termiņš ir beidzies vai tā nav izpildāma.

55. Turklāt tas, ka attiecībā uz tiesvedības priekšmetu atbilstoši Regulai Nr. 44/2001 kompetenta tiesa sākotnējo jautājumu atbilstoši šķīrējklauzulas esamībai un piemērojamībai pārbauda pati, atbilst Ņujorkas konvencijai. Ņujorkas konvencijas II panta 3. punktā valsts tiesām ir noteikts pienākums, pastāvot tikai trīs nosacījumiem, nosūtīt puses uz šķīrējtiesu:

— Prāvas priekšmetu vispār var izšķirt šķīrējtiesā. Ja tā nav, tad konvencijas dalībvalstij (un tās tiesām) saskaņā ar Ņujorkas konvencijas II panta 1. punktu nav pienākuma atzīt vienošanos par strīdu izšķiršanu.

— Konvencijas dalībvalsts tiesā ir celta prasība par prāvas priekšmetu, par kuru puses ir noslēgušas vienošanos šī panta izpratnē.

39 — Iepriekš 26. zemsvītras piezīmē minētajā Šlosera ziņojumā, 64. punkts, turklāt ir teikts: "Pēc Briseles konvencijas nav jāvērtē arī tāds tiesas nolēmums, ar kuru konstatē vienošanās par strīdu izšķiršanu spēkā esamību vai neesamību vai kurš vienošanās spēkā neesamības dēļ nelauj pusēm turpināt šķīrējtiesas procedūru." Šo fragmentu Tiesa citē iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētajā spriedumā lietā *Van Uden*, 32. punkts.

56. Katra tiesai, kas pieņem lietu izskatīšanai, saskaņā ar Ņujorkas konvenciju pirms lietas nodošanas šķīrējtiesai ir tiesības pārbaudīt šo trīs nosacījumu esamību. No konvencijas nevar secināt, ka šis pilnvaras būtu paredzētas vienīgi šķīrējtiesai vai valsts tiesai šķīrējtiesas atrašanās vietā. Tā kā šķīrējtiesai noteiktā izņēmuma no Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomas mērķis ir neietekmēt Ņujorkas konvencijas piemērošanu, nav arī nepieciešams, lai regulas piemērošanas jomas ierobežojums pārsniegtu to, ko paredz šī konvencija.

57. Spriedumā lietā *Gasser* Tiesa ir atzinusi, ka tiesa, kurā prasība tiek iesniegta vēlāk, nevar iepriekš noteikt kompetences pārbaudi tiesai, kurā vispirms celta prasība saistībā ar to pašu priekšmetu, arī tad, ja tiek apgalvots, ka pastāv vienošanās par strīdu izšķiršanu tiesā, kurā prasība iesniegta vēlāk⁴⁰. Kā pamatoti uzskata Komisija, no tā var secināt vispārīgu principu, ka katrai tiesai principā ir tiesības pārliecināties par savu piekritību (t.s. kompetence-kompetence). Apgalvojums par citādu pušu vienošanos — toreiz minētajā lietā jurisdikcijas klauzula, savukārt šajā gadījumā

40 — Iepriekš 12. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Gasser*, 13. punkts.

vienošanās par strīdu izšķiršanu — nav pamats, lai tiesai, kurā celta prasība, liegtu šo pilnvaru.

lietas izskatīšana pēc būtības, ja puses ir izslēgušas tiesas piekritību strīdā, kas izriet no līguma, un ir vienojušas par strīda izšķiršanu šķirējtiesā⁴².

58. Tas nozīmē tiesības kā sākotnējo jautājumu pārbaudīt minētās vienošanās iedarbību un piemērojamību. Ja tiesai būtu aizliegts izvērtēt atbilstošus sākotnējos jautājumus, tad viena puse varētu izvairīties no tiesvedības, vien apgalvojot, ka ir spēkā vienošanās par strīdu izšķiršanu. Vienlaicīgi prasītājam, kurš ir cēlis prasību tiesā, jo uzskata, ka vienošanās nav spēkā vai tā nav piemērojama, būtu liegta pieeja valsts tiesai. Tas būtu pretrunā efektīvas tiesas aizsardzības principam, kurš saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ir viens no Kopienų tiesību vispārējiem tiesību principiem un Kopienā aizsargātām pamattiesībām⁴¹.

60. Šis apgalvojums noteikti ir patiess. Lai pamatotu šķirējtiesu ekskluzīvo kompetenci, tieši būtu vajadzīga spēkā esoša vienošanās par strīdu izšķiršanu, kurā ietverts arī attiecīgais strīda priekšmets. To, ka attiecīgo sākotnējo jautājumu pārbaude valsts tiesām nav jāveic, no sprieduma lietā *Van Uden* nevar secināt.

59. No sprieduma lietā *Van Uden* neizriet nekas cits. Šajā lietā Tiesai vajadzēja spriest par kompetenci saistībā ar pagaidu pasākumiem kādā strīdā, kurš, pirmām kārtām, bija uzticēts šķirējtiesai. Šajā kontekstā Tiesa norādīja, ka Briseles konvencijas izpratnē nevienas valsts tiesas piekritībā neietilpst

61. Tāpat nav acīmredzams, kāpēc šī pārbaude būtu jāparedz vienīgi šķirējtiesai, jo tās kompetence tāpat ir atkarīga no vienošanās par strīdu izšķiršanu iedarbības un piemērojamības kā valsts tiesas kompetence citā dalībvalstī. Fakts, ka par līgumam piemērojamām tiesībām ir izraudzītas tiesības šķirējtiesas atrašanās vietā, nevar piešķirt šķirējtiesai ekskluzīvas tiesības pārbaudīt šķirējklauzulu. Jo tiesa citā dalībvalstī — šajā gadījumā Sirakūzu tiesa — principā var piemērot ārvalstu tiesību aktus, kas saskaņā ar starptautiskajām privāttiesībām parasti arī nereti notiek.

41 — 1986. gada 15. maija spriedums lietā 222/84 *Johnston* (*Recueil*, 1651. lpp., 18. un 19. punkts); 2002. gada 25. jūlija spriedums lietā C-50/00 P *Unión de Pequeños Agricultores/Padome* (*Recueil*, I-6677. lpp., 39. punkts) un 2007. gada 13. marta spriedums lietā C-432/05 *Unibet* (Krājums, I-2271. lpp., 37. punkts). Attiecībā uz pamattiesības garantētajām tiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību skat. 6. un 13. pantu Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijā (parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī), kā arī 47. panta 1. punktu Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (pasludināta 2000. gada 7. decembrī Ničā; OV C 364, 1. lpp.).

42 — Iepriekš 21. zemsvirtnas piezīmē minētais spriedums lietā *Van Uden*, 24. punkts.

62. Nobeigumā ir jākonstatē, ka tiesiskās attiecības Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā neietilpst tāpēc, ka puses ir noslēgušas vienošanos par strīdu izšķiršanu. Tieši otrādi, Regulas piemērošanas joma ir atvērta, ja tajā ietilpst materiālais tiesvedības priekšmets. Neatkarīgi no tā tiesai, kurā ir celta prasība, vispirms ir jāizvērtē jautājums, vai šķīrējklauzulas dēļ tā nav piekritīga un vai strīds saskaņā ar Ņujorkas konvenciju ir jānodod izskatīšanai šķīrējtiesā. Tiesvedības aizliegums, kurš aizliedz vienam lietas dalībniekam šādā situācijā uzsākt vai turpināt tiesvedību kādas dalībvalsts valsts tiesā, iejaucas tiesvedībā, kas ietilpst regulas piemērošanas jomā.

2) Pamatojums ar tiesvedības šķīrējtiesā praktiskās realitātes apsvērumiem?

63. Kā uzskata *House of Lords*, vispirmām kārtām kā metode komercstrīdu izšķiršanai dominē šķīrējtiesas tiesvedības praktiskā realitāte, lai Anglijas tiesas tiesvedības aizliegumus varētu noteikt par labu šķīrējtiesai.

64. Turklāt iesniedzējtiesa atzīst, ka valsts tiesai būtu jārespektē pušu privāti autonomais lēmums strīdus izšķirt privātā šķīrējtiesā. Puses vēlas izvairīties no iesaistīšanās ilgstošās

tiesvedības valsts tiesās. Izvēloties šķīrējtiesas jurisdikcijas vietu, tirgus dalībnieki ņemtu vērā to, vai vietējo tiesu rīcībā ir efektīvi procesuālie līdzekļi šķīrējtiesas atbalstam. Citās dalībvalstīs ir atļauts savām tiesām sniegt atbilstošus instrumentus un tādējādi paaugstināt to pievilcību šķīrējtiesas jurisdikcijas vietā.

65. Visbeidzot *House of Lords* norāda uz Londonas konkurences trūkumiem, kuri salīdzinājumā ar citām tādām starptautiskām jurisdikcijas vietām kā Ņujorka, Bermudu salas un Singapūra ir sagaidāmi, ja Anglijas tiesas pretēji tiesām šajās vietās vairs nevarētu noteikt *anti-suit injunctions*.

66. Vispirms ir jāuzsver, ka ekonomiska rakstura iemesli vien nevar pamatot Kopienu tiesību pārkāpumus⁴³. Turpretim, interpretējot regulu, var tikt ņemta vērā privātās autonomijas principa nodrošināšana, kā to

43 — Skat. par pamatbrīvību ierobežojumiem: 1991. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-288/89 *Collectieve Antennevoorziening Gouda* (*Recueil*, I-4007. lpp., 10. punkts); 1998. gada 28. aprīļa spriedumu lietā C-158/96 *Kohll* (*Recueil*, I-1931. lpp., 41. punkts) un 2005. gada 17. marta spriedumu lietā C-109/04 *Kranemann* (*Krājums*, I-2421. lpp., 34. punkts).

Tiesa ir norādījusi saistībā ar jurisdikcijas klauzulām⁴⁴ un kā šajā kontekstā ir uzsvērts arī Regulas 14. apsvērumā. Kaut arī šķirējtiesa — pretēji jurisdikcijas klauzulām — neietilpst regulas piemērošanas jomā, regulas izcelsmes vēsture tomēr ļauj atzīt, ka Regulai Nr. 44/2001 nevajadzētu ietekmēt starptautiskos noteikumus par šķirējtiesu⁴⁵.

67. Šeit izmantotā interpretācija tomēr respektē privāto autonomiju un neapšaubā arī šķirējtiesas darbību. Tiesvedība valsts tiesā ārpus šķirējtiesas atrašanās vietas notiek tikai tad, ja puses apstrīd to, vai šķirējklauzula ir spēkā un vai tā ir piemērojama attiecīgajam strīdam. Tātad šajā situācijā nav skaidrs, vai pusēm ir saskanīga griba konkrēto strīdu pakļaut šķirējtiesai.

68. Ja valsts tiesas pārbaudē secināts, ka šķirējklauzula ir spēkā un ir piemērojama strīdam, tad Ņujorkas konvencija uzliek par pienākumu to nodot šķirējtiesai. Tātad šķirējtiesas apiešana nedraud. Vēršanās valsts tiesā noteikti nozīmē papildu stadiju procesā. Minēto iemeslu dēļ pusei, kura uzskata, ka

tai nav saistoša šķirējklauzula, nevar tikt slēgts ceļš uz tiesām, kas ir kompetentas atbilstoši Regulai Nr. 44/2001.

69. Turklāt, ja tiesvedības aizliegumu dēļ nevarētu vērsties iespējamās kompetentās tiesās, pastāv risks, ka šīs tiesas, atsaucoties uz Ņujorkas konvencijas V pantu, vēlāk liegs šķirējtiesas lēmuma atzišanu un izpildi. Arī no procesuālās ekonomijas viedokļa tiesvedības aizliegums var radīt neapmierinošus rezultātus.

70. Taisnība, ka var pieņemt atšķirīgus šķirējtiesas, respektīvi, valsts tiesu šķirējtiesas atrašanās vietā lēmumus, no vienas puses, un saskaņā ar Regulu attiecībā uz prāvas priekšmetu kompetento tiesu citā dalībvalstī lēmumus, no otras puses, par šķirējtiesas klauzulas apjomu. *House of Lords* uzsver, ka, ja tiklab šķirējtiesa, kā arī valsts tiesa apstiprina piekritību, var tikt pieņemti pat savstarpēji atšķirīgi nolēmumi.

71. Regulas piemērošanas jomā iespēju robežās ir jāizvairās no pretrunīgiem lēmumiem

44 — Skat. 1978. gada 9. novembra spriedumu lietā 23/78 *Meeth* (*Recueil*, 2133. lpp., 5. punkts) un 2000. gada 9. novembra spriedumu lietā C-387/98 *Coreck* (*Recueil*, I-9337. lpp., 14. punkts).

45 — Skat. iepriekš šo secinājumu 46. punktu.

divās dalībvalstīs. Francijas valdība īpaši uzsver: ja starp divu dalībvalstu valstu tiesām rodas jurisdikcijas konflikti, koordinēšanas jautājumi ir noregulēti Regulas Nr. 44/2001 27. un 28. pantā. Tā kā šķīrējtiesas neietilpst regulas piemērošanas jomā, pašreiz nav mehānismu šķīrējtiesas kompetences saskaņošanai ar valsts tiesu kompetenci.

72. Vienpusējs tiesvedības aizliegums tomēr nav piemērots pasākums, lai novērstu šādu situāciju. It īpaši, ja citas dalībvalstis ievērotu Anglijas piemēru un arī ieviestu tiesvedības aizliegumus, rastos savstarpēji aizliegumi. Galu galā vērā ņemama būtu tā jurisdikcija,

kas var piemērot lielākas sankcijas par tiesvedības aizlieguma neievērošanu.

73. Šo situāciju nevar risināt ar šāda veida piespiedu līdzekļiem, bet ir nepieciešams risinājums ar tiesību aktu palīdzību. Šajā ziņā trūkumus varētu novērst tikai, iekļaujot šķīrējtiesas Regulas Nr. 44/2001 sistēmā. Līdz tam nekas cits neatliek, kā rēķināties ar atšķirīgiem lēmumiem. Taču vēlreiz ir jāuzsver, ka šie ir izņēmuma gadījumi. Ja šķīrējklauzula ir formulēta viennozīmīgi un par to nav nekādu šaubu saistībā ar spēkā esamību, tad valsts tiesai nav iemesla saskaņā ar Ņujorkas konvenciju puses nenosūtīt uz iecelto šķīrējtiesu.

V — Secinājumi

74. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, piedāvāju Tiesai uz *House of Lords* prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

ar Padomes 2000. gada 22. decembra Regulu (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās nav saderīgs dalībvalsts tiesas

rīkojums, ar kuru personai tiek aizliegts ierosināt vai turpināt tiesvedību citā dalībvalstī, jo, pēc tiesas domām, šāda tiesvedība pārkāpj vienošanos par strīdu izšķiršanu.